

Niamuno Sargas

broliams Lietuvininkams žines parnešas.

Niamuno Sargas, Ragaineje tas pėnėzią išbūdamas, laštūja prie arcžiausiojo pusto ar per gromatnešį apsteliūtas ant bertainio meto 35 peningius, su prinešimu į namus 50 peningiu. Ir pati laitraščio spaustuvė priima apsteliuavimus.

Apfakymai i Niamuno Sargą ištatomieje laštūja po 10 peningiu už koją imuleis raštais išpausta, eile ir yra šio laitraščio spaustuvėje priimami. — Gromatas dėl laitraščio rašomas priima rėdytojas Ragaineje (Ragnit).

Nr. 8.

Ragaineje subatoje 21. pebruvarijū

1885.

Tikriejie uždaviniai mokytosios kultūros prie Niamuno.

(Priemagga.)

Wieną įpatikta sunkenybė prie to yra ubagu aprupinimo budas. Ritose žemėje, įpaczei Anglijoje (Englante) tas aprupinimas nusidūda toliu būdu, kad wifai karalyštei, į pusetinai didžius walsečius tam dalykui įdalytai esant, kojas toks walsečius savo wargučių krumoje tur aprupinti. Tokiam didžiame walsečiuje ir wargingi ir bagoti kampa randasi, o to dėl nei wienas neprivalo per mērą užmōkėti bagotafis kampa užmōkėjime su wargingūju išsilygina. O waldžia taip dabotینگai ant tolio išsilyginimo daboja, kad, kur wienas kampa bagotu pastojęs, o kitas wēl yra pawargęs, anie walsečei (arba: distiktai) dėl ubagpiningū užmōkėjimo tājaus pagal toji turtu apsimatnymą ir patys yra apmatindomi. Pas mus tai juk kitaip yra. Kojas kiemelis tur savo paties ubagus aprupinti. Tai nusidūda, kad labai bagotas kiemas rasi wos wieną wienintelį tur aprupintį o wēl labai wargingas kiemas didelę daugybę. Tai įpaczei nusidūda Lietuwoje, tur labai maži ir wargingi kiemelei randami, ir tur wēl didžiausieji ponikškieji dvarai tankei ir be jokiu būtu jau patys wieną kiemą daro. Toks dvarponis tai tiktai savo paties kumečius ir darbininkas, reikiant, ubagpiningais turtu aprupinti. Ale Diemas žino, kaip tai nusidūda tankei (kad ir be dvarponio kalcijos) tū pasenęs darbininkas atgręsta būwimo ant dvaro, ir nusitrausto toji girtinink kiemą, kuriu juk prie anu didžiūju karaliskūju girin didelis staitlius randasi, o ten jis savo bėdnąjį gynyti, kaip waldas žmogus, pagal savo būmą, medžiū kirtimų kelis metus dar išlaiko. Ale po tam jau wifai pasenęs budamas, jau daugiaus negal dirbti, o tada jis tur savo kiemą apsunktinti. Ale štai wifame kieme wos šitokie žmonės randasi, kaip tokie pat, toks

jisai yra. O tai anie wargingieji žmonės, rasi su teleis ir wos ne wos savo pacziū gynyti išlaikancieis majais gwyatininkais, tur didelį šaitlių pasenusių ubagu maitinti, ale dvarponis nei wieną. Reikalaujantis ubagas savo ubagpiningū grašius su priedais piktū žadziū (lyg marga ryškū už dūlai priedamū) tur už ger priimti. O užmōlantysis pawargelis, kitą maitindamas rasi patšai su savo kuleis tur nubadeti. Wienas toks bėdnūjėlis (graubū buvo tiktai į jį pažūrėti!) atėjo dwanelū pasiprašyti. Estiau: „Ale at ne kiemas mažumelį už tawo daro?“ Atšakė: „Al, mielafis ponūj, tie juk patys nėto netur. Kur gi dar mane maitinti galėtu?“ O buvo teisybė, ką jis sakė. O dėl tai kū cēs nusidūda, kad, žinpnes dar nors kiel kiel judintiesi galėdanti, welyja tas antrą mėnesį į kitą kiemą nutraukti. Nėsa toliu būdu jie pameta savo „ubagu teisybė“ nu kiemo, o tai „kreizas“ tur jūš maitinti. Tada jie savo piningelius nors be piktū žodziū gal užmōketus gauti, o rasi ir kēp misą mažumelį gerians tur. Ale tas tai per dywinas perkreipimas pasilaitymų, kad žmogus, palajingai savo senasias dienas praleisti noredamas, pirma tur savo teisybė pamesti į kietotį, o ubagu be tikro būwio pastoti, kadangi jis tada nu „kreizo“ geresnio helpimo dalywū pastos!! Ar tai nenurodo ant reikalingumo titolio padawadjimo situ dalytu, o jei butu galima užbėjimo wiso wargučių aprupinimo, wisu ubagpiningū ant „amšbecirio“, arba geriausieji rasi ant parapijos? Galime numanyti, kad musu waldžia, wis taip dabotینگai už wargingūsius dirbdama, ir šita swarbyj dalyta yra tankei apmącziūsi. Ale galime ir numanyti, kas toliam naudingam apsiėmimui waldžios būtent toliam ubagpiningū padawadjimui toks Anglijoje (Englante) randasi, su wifa mace bus pasipriekšje, ir wis pasipriekšys. Tū nereikia numijti, bet wis iš naujo mokytajai kulturai primijti, kad

minau ir šita savo swarbyj uždavinį prie Niamuno atliktu. Prie Niamuno, sakau. Nėsa kaezig ir wifoje Brusū karalysteje toks naujas žodanas labai naudingas butu, tik įpaczei Rytprusiūse. O jei wisems toji nauja žodan su šitiu padaryti per sunku, tai nors Lietuwai, daugiausieji reikalaujancieji, tešie wēliausieji darytas. Didžiausieji wargai su toliu užmōntingu ir teisingu žodanu išnyktu, arba nors menkyn eitu.

Ralbejome apie swarbūmą girtinū ganytū, wēl parupintinū dėl musu wargingiausiųjų Lietuwininkū, ju karmės ir ju awims, ant maisto ir ant drabužių. Ralbejome ir apie swarbūmą naujo lealijimo ubagpiningū toliu būdu, kad didesniems kamps, ar walsečiams („kreizams“ arba „amšbecirliams“), ar parapijom už savo wargingūsius krumoje užmōkanti, nelygumas šitu mōkėziū, kiel galima išsilyginamas taptu. Sakytime dabar toliaus žodeli, kaip žabejome, apie brangwūmą. Wifai ne abejotina, kad brangwūnas wienū iš wryrausūju priejascziū, kad ir, kaip teli neprieteleli šato, ne wienintelei wryrausūju priejascziū wrypūlimo Lietuwininkū yra. Kaip turime galą padaryti toliat išladai? Jau trumpai išguldžiau, kad girtūlystė jū daugiaus ir jū burniaus atšradūsi tarp Lietuwininkū dėl bado, dėl stolos reikalingo ir sweito walgio. Tiktai priswalges žmogus nelūb toliu būdu šigerti, kaip išbadejes wargučių, turs ir nenoredamas wēl yra primercziamas, toleis gerimais savo bėdnąjį tukėzajį pilweli saw šiel tiel nepaustinu padaryti. Parupštime žmonėms sweiką maistą, tai didelė datis girtūlysties pati iš sawes pasiliaus.

(Dar ne wistlas.)
Lietuwininkai lenowes ir šios gadynes.

Mažą šaitlių rasime Lietuwininkū, kurie žino apie nusidawimus savo giminės. Didesnė pusė, galime pasakyti, kad wifai

ju negirdėjo, o tokia nežinė atneša daug pikto, nėra tas pats žmogus nežino, kumi ešas. Ir dėl to kaip darosi? O tai ne dėl to kito, kaip tikrai dėl to, kad wieni mišlyja, jog Lietuwininkai buvo tamjus, neparangūs ir negarsinga giminė, prie kurios geran žmogui geba butu prisiškirti. Riti kad ir geriaus žino lietuwyštės praeig, bet ne wifai to suprantą, to bendien Lietuwininku giminei reikia, tokias tur promas (teisybes), gana darancias ju reikalams. Sgitas norint trumpai surinktas raštėlis rasi ne wienam atdarys atis, kad žvilgtėrejes į praėjusįjį Lietuwininku gywenimą susigriebtu ir pradetu tarnauti savo giminei, kitiems wėl parodys tikrą kelią darbūse ir pageidimūse.

Baigiasi jau 1600 metu nū czešo, kad Lietuwininkai apfistabde ir apfigyweno toje wietoje, kurią bendien wadiname Lietuva. Bet czionai reikia žinoti, kad, pirm atkeliame į tą šalį, turėjo savo būmėne Baltanų (Baltalniu) pusiausalyje, kuri bendien Turkas laiko savo waldžioje. Tenai wadino jūs ne Lietuwininkais, bet wifokeis wardais, paprastai Trakais. Tie tai Trakai, tankei užpuldinėti kitu swetimu giminiu, persikėlė į Panoniją, kur bendien Wengrai gywena; czia tai musu sentėwėi wadinami Daksais, išsigarsino mušdamiesi su Rymijonais antrame himtmetyje Kristui gimus. Bet ir iš czionai turėjo persikelti ir jieškoti sam pažajingėnio gywenimo, lygei kaip ir kitos giminės tūse czešūse; nėra tada nenustojami karai tapė kelti, wieni dar nepasibaigė o jau kiti prasidėjo, užpulbinejo wienas kitus netikėtina, o kuskai buvo drutesnis, tas apfistojų ir pasiliko gywenti tame daigte iki czešui. Taip tada wiena dalis, Lietuwininku traukė į hiaurę (ziemius) ir apfistojų toje šalyje, kurioje iki šei dienai gywena, o kita, Giruleis arba Geruleis wadinama, susitarusi su Turcilingais ir savo niengimeis Skudais nuejo ir užėmė Italiją. Bet ir tenai bedžei neilgai sedėjo, nes užpūle jūs Gotai ir iškware. Ką tada turėjo pradėti? Neliko jiems daugiaus nėšo, kaip tiktai grįžti prie samwuju, ir taip Lietuwininkai į Mellenburkį pargrįžę gyweno, iki atejus Rardelini didžiamiam aštuntame himtmetyje gimus Kristui; prieš šio staudžioje raną turėjo pabėgti. Pabėgę iš tenai apfistojų Pamarhyje (Pomerania, Pommern), kur susimaišę su savo broleis pažajingai gywenti pradėjo.

Taip jau nebutu pro šalį žinoti ir tai, kad labai senūse czešūse Lietuwininku giminė buvo persiskyrusi į dvi šaki, wieni Lietuwininkai iš Ažijos, wadinami Trakais, kaip matome, nueję į Baltanų pusiausalyje gyweno, o kiti allike dideles keliones atėjo į pabaltmarinį kraštą (šale aufriniu juriu), apgulė abi pusė Dunos arba Daugumos upes, ir buvo wadinami Latweis (dabar ir Kuršininkais). Taip dewintame himtmetyje Kristui gimus wieną šalį šnekejo ir podraugei gyweno Prūsai, Lietuwininkai ir Latwei.

Po ilgo czešo tie Prūsai sumaišę savo kraują su Wokieczais, gywenanczais tarp Wjlos ir Niamuno upes, pradėjo gaudinti savo šalį, ant galo je wifai iš-

naikino; bendien jau galime jūs tikrais Wokieczais wadinti. Wokiecziams į ju kraštą atėjus, Prūsai per 40 metu be perstojo kario, bet ant galo, kad ne buvo geros sutarties ir wienybės, wifos prusiškiosios žemės prapūle; patys žmonės iš dalies grįžo atgal į Lietuvą, savo gywolinius wartydami, turta ir wailus nešdami, iš dalies pasiliko ant wietos (ne per didelę ju buvo saujutė), per ilgus metus wargo, nešiodami swetiną jungą. Liko ju kalbos ir gywenimo paminklo tik tai keliatas knigu.

Lietuwininkai ir Žemaičiai abypus Niamuno upės, czionai apginti girėmis ir pelkėmis nū prapalaicziu (swetimu giminės žmonių), ilgai ir pažajingai tenai galėjo gywenti, nėšo neužpūlami.

Aplinkui gyweno į wakarų tarp Wjlos ir Niamuno pirmiaus minėtieji Prūsai ir Pamarėnai, į pietus buvo Lenkai, kurie be perstojo smaugė ir žude Jatwius (arba kaip kiti jūs wadina, Žudwysius, Žudwingius arba Jatwežius) — nes tie tai Jatwei, Prūsų brolei, gyweno tarp Lietuwininku ir Mozuru — Dregwyczei gyweno ties Priepiečio upe, į rytus rubežiuo Lietuwininkai su Palatėnais, kurie buvo apsiautę Palatos upę, ant galo į hiaurę Lietuwininkai ir Žemaičiai susidūrė su Latweis ir baltaje jure. Tūse tai rubežiūse taip Lietuwininkai, kaip ir Žemaičiai per ilgus metus gyweno ramie ir pažajingai. Bet jau dewintame himtmetyje iš wakarų ir ziemwakariu pradėjo ju žemę lankyti nedori Skondėnai (Szwėdai); wėl iš rytu puses pradėjo užpuldinėti ir griaužtiesi į ju žemę Ruskei, kurie buvo nuwalde Slowėnūs ir pasilike gywenti apie Nowgorodą, apweikę Šumiu gimine. Wienol neilgai trukus, kad Rusija pasiputusi ir išmandrejusį laimingais karais, tapė padalita tarp kerkstajancziu karalaicziu, Rusija susilpnėjusi namineis wadais ir ginczais, pasiliko wien tiktai žemiška galybe, tada ir Lietuvą pradėjo atpirti arba atmūsti Ruskiu gūli, numetė nū samės ju uždėtąjį jungą ir atšifakė nū motėjimo tributo, kark Ruskei buvo ušfirmanę rinkti nekuriūse ju užimtūse kampūse.

(Dar ne wistas)

Pona Diewa kaip judzia macziau.

Pong Diewą kaip judzia macziau,
Pradžingau, o pabugau tacziau.
Diems man dawę regėti angklyn,
O ju bluznyjimū bluznyja ji.
Ralbu domang peikę lyg moną,
O manę lyg bedarbį cigoną!
Sei manę tik peikims toks žieistu,
Tai bent Diewas ju grekų atleistu.
Ale nekinant dowana dwases,
Tai ju grekš ein ik diemiskos krašes.
Dwase žinant, tik nekinant, baulia.
Sawo judą nū Diemo pritraukia.
Meiles Diewas wisiems malonus,
Tik iš meiles naikis melagius.

Pong Diewą kaip judzia macziau,
Pradžingau, o pabugau tacziau.
Ak ir patš grekininkas žmogus,

O kii czes ben kalbu ir nekus.
Man reiketu kantriaus ir tyleti,
O tikriaus sawo Diemą myleti.
Tik nors broliuse Diemą mylejan,
Sawo broliu tik pasigailejan.
Jūs smartieje norejo numesti,
Tai už jās man reik keršką iškėti.
Ale Diems jau piktūsius lawot nor
Ant dienos, kad anūs korawot nor.
Tai naikis, išnaikis melagius
Meiles Diewas, wisiems malonus.

Pong Diewą kaip judzia macziau,
Pradžingau, o pabugau tacziau.
Dywus tokius macziau ant dangaus,
O žinau, apskelbims pasiliaus.

O melai jau ateis į šwiesybę,
Diewas, Diems man parupis teisybę.
Kad ir swėts manę wifas apnistu,
Diewas, Diems sawo judą atlisku.
Tarp melagiū baifios neteisybės,
Diemo kurdą macziau ir augktybės.
Nesakau, ką toliaus dar regėjau,
O regedams ir nusistebejau.
Weik naikis, išnaikis melagius
Meiles Diewas, wisiems malonus.

D-ras G. J. J. S. iš/Gr.

Mainas jaunuos paczios i sena.

Daugel pra wjru, kurie malonėtu, senas ir nedailias paczias išmainyti į jaunąs ir gražias pacziutes, bet neatfėjo matyti, kad koksai nors wjras meilystu jauną paczią iškėisti į seną. Pagal phyziologiją (tuno pažinties mokslą) taip ir prilaulytu, wienol tas mokslas kaipo persėnės daigtas riogso (gul) sam tampe, o pas mus atfirado naujieje czešai, dėl to ir atfirado toksai pusprotis wjras, kuskai ušfirmanę jauną paczią apmainyti į seną. Zoteikiu kieme (Butkiškiu parapijoje ne toli Kauno), prie kelio į Butkiškius, mažame apdriksiamame butelyje gyweno žydelis, buf sako kurpsiumys, wienol ir degtinę (brangwyną) prilaitas. Žinoma be knapso pardawimo nei wienas žydelis, gywenas ant kiemu, neapsieina. Tasai junus gimines Džraeliaus turėjo jauną ir dailią paczią, o trys mažyčiai žydukai buvo wailiu tos moteryštės. Antroje ar timoje trobeleje gyweno sena našlė: pawirbutinė išžiura tos senosios, nedailiosios žydelkos negalejo padaryti ant kaimyno nei josios išpaudos, bet žydas tur buti užude prie senosios plūškta būmaštu (maistolisku rubliu), dėl to ir smartei tos našlės pamiles susimislyjo nusikratyti nū sawo jauniosios paczios, o apfiwesti su senaje kaimyne. Renoredamas ilgai gaishti triusiu apie atfiskiedimą išsimanę tą wiesalą greitai atliski.

Praėjusiamė rudenyje storasta (wirkininkas, perdetinis keliu kiemu) Džiangys užejęs į Zoteikiu karcziamelę iškerti alaus malsą, rado jaunąjį žydelio paczią, guinczią lomoje, be žado, pajadamusią ir prislogintą priegalwiu. Storašta žinodamas, kad žydelsta rytmetryje buvo sweika, o dabar aną matydamas mirkstančią, užklausė žydo, kas jo paczei atsitiko. Žydelis atšakė, nežinas, kas jo paczei pasidarė, kuri taip staiga susirgusi jau marinama.

Storasia igijes pitaq duma, matydamas ne wisai itaisius reikalus, dawę žinę sudžiai, kursori į Joteifius atejes, ne žiuredamas ant žabos, kuria žydelis dengefi, jį paemes į kalėjimą nuweje,

Įsijiešojimas parode, kad žydas, norėdamas nu paczios nufitratyti, įpyle anai į walgi žiurkžoles. Žydelis užwalgiusi taip pritaistytą walgi staiga numirė. — Wyras žmogų judys taps judytas pagal cecorhstę zokanus. — Sze tam ir mainas jaunos paczios į seną!

Wyrucei, butite atfargus, nemainy-
tite paczių, ne tiktai jaunu į senas, bet ir
pasenusiu į jaunas; nes tie mainai, už-
ginti kaip pono Diemo prisatymais taip
ir žmoniu istatymais, nekados jums neu-
gis ant gero. A. Gužutis.

Peržwalga.

Į švėtur.

Prancūzija. Pulicija atfargiaus pasielg-
ama paslaptą anarkistu draugyste užejo.
ji suėmė socialistą Albrektą iš Wotietis-
os ir anarkistą Morphi iš Paryžo. Prie-
armojo atrado gromatas anarkisto Reins-
orf'o, nesenei Galėje gaditojo, czela-
ankiu Wot'ifkio maistikišo laikraščio
Walnybe" ir kitu anarkistisku raštu.
Išai buvęs ir wadonu paryzikiu wo-
štu socialistu. Prie antrojo atrado
romatas rusisku nujilistu ir wotikšu so-
cjalistu.

— Gendrolius Priere de l'Isle praė-
siame mėnesyje mažą mušą su Rynezais
rejo; Rynezai tapę pamukti. Prancu-
i prapulbė 2 negywu ir 6 suronytus.

— Bradžioje šio mėnesio wiename
stelyje ne toli Laujannės buvo ūlos
notas nu kalno atfilies ir benufrintas.
darbininkams tapę uždita styles iš-
giti, idant tą ūlą paplaisinti. Žiems
gręžant ūlos smotas pasileidęs ir su
vimi iš 100 pėdu augščio drauge 4
rbininkus paplėšęs. Ta ūla į meste-
ulyczią nupūlusi ir mažne pušto butą
riomusi.

Szwecias. Szime laite, šako, Szwei-
e apie 2000 anarkistu užsilaitą, dau-
usei swetimjemiečiai. Kitos žemės stait-
sawo paslaptiniu pulicistu padidinu-

Englantas. Įšredhmas 10000 wyru
albos pulko į Sudaną atlikas. Wy-
asiu wadonu hito pagalbos toro yra
cralleitmons Gra ham's pramintas.

— Tarp yriktuju pasitelusiuju Eng-
o nepalaima Sudane didžiausią džiaug-
patelusi.

— Kaip sakoma, penki amerikoniški
erai į Englantą atfeliame, idant ten
jimą darbtu dėl ginklų prigabenimo
žams. Po atlikimo sawo darbu tie
ritonai į Ryną kelsiame. O Prancu-
pirm keliu metu Amerikonams didijį
ybės paminklą domanojo! Rods
Juglionai prisitika, tai jie 1870
ucuzams ginklų pardavė, norint tai
neutraliteto zokang buvo, to dėl ba-
ne ir Prancuzu neprieteliams, Ryne-
s, pardātu?

Italija. Pasfujose diense wel atša-
limas tarp Englando ir Italijos atfira-
dės. Englantas už Italijos pašalpa
Egipte pasidėlawojęs. Tokiu budu Sta-
lija tik 3200 wyru į raudonases mares
tesijusenti.

Egiptas. Norint netikrasis praratas
Madis ir gana daug darbo su karu tu-
rejo, tai tik nepraleido ir apie žemės wal-
donytę pasirupinti. Wisi dawadai wie-
nos dumoje Islamo (Muamedonu) weros
itaisyti. Waldbijos priesaktyje stow mini-
sterija iš penkiu sanariu. Wisi ministeri-
jos sudumimai pirma Madžio tur buti
patwirtinami. Taip tarp Obejdo, kur
ministerija užsilaito, ir Omburmano, kur
Madžio abajas yra, kas nedėję du kartu
kurėras siuntinėjamas, norint nufelianti
ir sugrįžti 21 diena trunka.

— Mušis prie Dulkos salos. Ne-
prieteliu, kursori ant kauraru ir kalneliu
buvo įustojes, negalėdamas su pucžu
ugnimi prawaryti, Inglionu gendrolius
Carle paliepė „judaijei“ sargybai su dur-
tuwais (baginitais) ant neprieteliu eiti.
Ta sargyba su wisa šyla paafiu eidama,
norint iš wisu kraštu šowė, prie neprie-
teliu prisiveržusi jās nu kauraru ir kal-
neliu išgainiojo. Tame mušyje ir gen-
drolius Carle pūlė. Mušis truko 5 abų-
nas. Pamuktims neprieteliams kitaip
nesisekė išsigelbėti kaip upe išplaukti.

— Egiptas wisai nenor nufapajūti
su Italijos įsimaišymu į jo dalykus.
Rei Abeshnijos karalius nenorįs gerą
žodį dūti.

Amerika. Yriktieji dynamytininkai
sawo laikraštje 10 000 boliaru (40 000
markiu) tam siulo, kursori princa nu Wa-
les ar gynyw ar negynyw jiems išbūjęs.

Į švėtijos.

Perlynas. Ginczas dėl Samowos šalu
(šale Australijos) su Englantu iš naujo
pafilės. Ginanti kalba, kad Wotiečiai
norį tas salas pasifawinti. Australijoje
iš to bidis sujudimas pafilės.

— Kamerune ir kituse kraštuse Apris-
kos, kur kolonijos itaisytos, garnizunos
laikomos busencijos iš ten gimusiu mu-
rinu.

— Pusto czėdyjimo kasės zokanas yra
wisai atstumtas.

Wroukė. Retoli nu mēstelio pamatė
žandaras wiena žmogų bėgant, turį be-
rods ginęsi, ale nepafiginė. Galiausei tas
žmogus ant Wartos upės užbėges į eketę
įhoto ir prapūlė. Wisi jieškinėjimai pa-
siliko nūprojni.

Bresliawa. Sziczion nesenei šwente
wiena warguše moterikše sawo 100 me-
tinę gintąjį dieną. Cecorėnė jei 30 war-
kiu padomanojo.

Jagen'as. Refursai darbininkas jūta
pasiprowyjo ant kasijos tris dynamyto pa-
tronas plaisinti, norėdamas sawo prisi-
gėrusijį draugą pabudinti, koftai wienot
nesisekė. Plyšimas buvo baisus, ale nei
jokia iškada neatfityto, nesa arti nebuvo
nei jokių žmonių. Tasai darbininkas tapę,
nužwelgiant ant to, kad nei jokie išpušty-
jimai netapę išprowyti, ant 14 mėnesiu
kalėjimo prasudytas.

Į švėtuos.

Ragainė. Ditenu ūbicziuse ir War-
tuliskiuse kėtis pasiutusius šunis užmušo,
ir to dėl per tris mėnesius wisi šunys tur
buti rišami šiuse kiemuse: Pempyneje,
Kelnoriskiuse, Obsteiniuse, Kerfutwiczuse,
Palumpeje, Jogauduse, D. Lumpenuse,
Bardinkuse, Szereitlauhyje, Wartuliskiuse,
Dirbintuse, Majurmacziuse, Neperitlaukiuse,
Sodenuse, Sziliniuse, Ginczaiczuse,
Gilauduse, Aplenkiuse ir Barzunuse.

— Nauji gelštelio biljetai, kaip kitur
Prusijoje ir kitose žemėse jau randami,
nu 15. pėbr. įwėdami. Tieje nebetaps,
kaip pirma, nuplėkti, bet pasiliks czeli ir
taps keleiviams keliuonę pabaigus atimti.

Gilje. Budamone Kurmezerio tilto
wasaroje 1884 metu pradėta 3 ar 4
metuse pasibaigs. Wisas tiltas išsėjis ant
11 stulpu su 10 geležiniu linkimu. Žemė
iš šuliniu, kur stulpai įbudawojomi, ga-
rinėmis mašynomis išgabename. (Apa-
czioje yra pelkė, kuri išdžiotyta mašynu
kurenimui wartojama.) Pats tiltas bus
šaserūtas. Prowincijos žemės faimas wi-
sai tilto budawonei 720,000 markiu pri-
welyjęs.

— 14. pėbr. Sunus nekario kup-
czelninko, žydo Friedmano, sawo 70 metu
motyną nužudė. Tasai sunus jau 1880 m.
amtjudžio tapę per iš proto išėjusi iš-
pažitas. Taip ir dabar proto suklydime
sawo motynai su kapojamu peiliu pakaušį
perfėlė. Tėwas ir senesnyhs sunus buvo
synagogėje, namon parejęs atrado paczią
kraujuse negywą. Piktadėjas buvo pabė-
ges, ale tapę dar pirm pietu wieno pu-
licijos seržianto sugautas ir į pulicijos
kalėjimą nugabentas.

— Apakstalistafis surinkimas bažny-
czia p. Laufanto, gelšeldwario ulyczioje
gulincziqje, ant keliu metu nufisambė.

Galdapė. Ties Ragaineis du maffo-
listu rubežiaus sargu wieną Vietuwintą
iš anapus rubežiaus į musu pusę einant
sutikusi, numanydamu, kad jis tur pi-
ningu prie sawės, tol mušo, kol biauerei
sudarkytas ant žemės negywas parfrito.
Tūdu sargu jau į kalėjimą įšodintu.

Maskolishkaji Lietuwa. Dideli sujudima
padarė išwarchmas tatalistikwojo Wilniaus
wyštupo į Sibėriją. Jam tapę užmesta,
kad kunigus, kurie Maskoliu waldbiai prie-
lantus pasirodę, iš uredu atstated, o į tuju
wietą Lenkus pawadunęs. Jis tapę į
Petrapilę (Peterburkį) ant atsiliepinu pa-
kauktas, iš kur jį pradėm į Sibėriją iš-
ware, į Jaroslawo miestą. Waldbia 2000
rubliu metinio pangšijono priwelyjo.

Gromatnyczia.

W. . . . . Gromata su 3 laisvais gie-
smeliu ir daineliu, kaip ir su wermie, kur žino-
mos knigos dar gaunamos, apturėta, taip pat
ir 2 korteli su žine, kad pateliuj esi. Dėui.
Mums bus įugadu. — Dabar turiu litą pra-
šymą. Ar negalėtum man Lietuws gerbą
(gimines žentlą) numoliawotą atliuži? Man
labai reifalingas dėl pagatawonės klies (cliché).
Tik rupj, kad gaucziau. Tu turi knigu, ku-
rioje tas žentlas randamas; jei gali, toį laiszą
atfargei išplėšęs atliuži; czėdyju, o po tam su
dėlawone sugrąžiju.

Turgaus prekia iš Tilžės.

21. pabr. 1885.

	M.	S.	M.	S.
Kmiečiai, 42 1/2 kilogr.	6	—	7	—
Rugei, 40 kilogr.	4	80	5	50
Miečiai, 35 kilogr.	3	50	4	80
Amijos, 25 kilogr.	2	90	3	60
Žirnei, 25 kilogr.	6	—	9	—
Žirnei, 45 kilogr.	6	—	9	—
Žirnei, 45 kilogr.	6	—	9	—
Čemenai, 35 kilogr.	16	—	—	—
Lymotai, 50 kilogr.	2	40	—	—
Koputės, 45 kilogr.	1	70	—	—
Smietas, kilogr.	2	75	—	—
Kiaukai, kapa	24	—	—	—
Pymas, ektoliteris (100 interiu)	28	—	—	—
Brangūnias, ektoliteris	30	—	—	—
Kiaulėna, kilogr.	1	—	1	10
Čautėna, kilogr.	80	—	—	—
Wersėna, kilogr.	80	—	—	—
Amincziana, kilogr.	80	—	—	—
Krūpai, prastieji, kilogr.	34	—	—	—
Amijū krūpai, kilogr.	44	—	—	—
Čienas, centneris	1	90	2	30
Čiaudai, kapa po 600 kilogr.	18	—	24	—

Berlynistis rublio kursas.

100 rubliu:

14. 215,50 mt.	16. 215,00 mt.	17. 215,00 mt.
18. 215,90 mt.	19. 216,20 mt.	20. 215,85 mt.

Apšafymai.

Gerianšia perkama weršme

po užstowa tikruoms

audziamu medzwilniu

kozname numerneje

šutu ir nesutu

audziamu medzwilniu

trošytu (parwitu) tik tikruše dazuse

milams wilnu

kwiespłkei matyktuje dazuse

widutinei pilku ir tamspilku

wisai czystoje wilnoje

milams wilnu

dazytu kozmuse dazuse

maszyniniu siulu

= baltitu ir nebalitu

geriausioje ir dangiausioje luttanczijoje

wertybeje. Tuse dalytuse tik wisu

geriausius ratorus turu ir jas

pardadu ir prekos nepribudamas

ant pigiausiniu preciu.

Waldemar'as Gassner'is

Tilžeje

wofiskioje ulczioje 12.

Szeimynykszcziams szluzmos knygos

matrozu szluzmos knygos

ir

darbo knygos

yra gaunamos

Syberto

ipauštuweje.

Knygu Ipaustuwe J. Syberto

Ragaineje, ant turgaus 180

prisišiuo Lietuwiniškams pagatawoti wisofius spauštuwystės dalykus; spauda (druka) knygu, knyguozin, wisofiu apšafymu, patwietimiu t. t. ant sužadetumiu, ant smodbos, ant triskstymu, hermeniu; wiešiu (wisytės) korteliu, lietuwiskioje, wofiskioje, ir kitose kalbose kii pigiausio, greicziausio ir dailiausio atliekama. Uzdawimai is kitur weikliausio pagatawujami.

Weilei pasitikebamas su uždawimais nu Lietuwinišinku galėsės pasidžiaugti pasirašo

su pagarbe

J. Sybertas.

Gaspada

Augusto Paarmann'o

Tilžeje, netoli gelkseldwario, tut 12 keleiwiu stuba ir yta wisu kumi, ko swezias tik pageidaitu, aprupinta. Stalbu kotia 30 arkliai randa; yra ir wezimams pasiures. Prefios tančiaus aplantant labai žemios. Tarnaujantieje talba lietuwiskiai. Pasilecemoja keleiwiams reikalui atsirandant.

Dailus

ufis

su 2 gyvenamom trobom, stalbu, pasiure, dibeliu darzu, 7 murgais geros žemės ir piewu, felis žingsnius nu gelkseldwario atstu, prie baznyczkio, turgaus, pacioje artybeje amtsudžio (amtsgeritės), dibžtame remestintintystės pilname kieme, yra tujaus pardudamas. Ištikimi priefejei neprivalo daug imoketi. Artesne žine dūda šio laitrafczio spauštūwe.

AUSZRA,

laikrasztis iszleidziamas

Lietuvos myletoju,

kasztāja ant metu 4 mk. 50 pf.

su prisiuntimu i namus.

Praejusiuju metu Auszra kasztāja 3 markius.

Gaunama prie Martyno Jan-

kaus Bitensio per Lumpenus

Lompönen).

Gerai itaistyta

karcziama

yra pardudama. Artesne žine dūda šio

laikšto spauštūwe.

Wisi whriaušnbiški raštai (pormularai)

yra gaunami

J. Syberto spauštuweje

Ragaineje.

Rūpelno diplomas: Zürich 1883.

Auffinės medalijos: Nizza 1884;

Rems 1884.

Baistu daigtai

4--200 stukių grajija; su ekspresijonu, mandolynė, barabanu, warpeleis, kastanjetėmis, dangaus balsėleis, arpu grajumi t. t., ir be tujų.

Baistu dezės

2--16 stukių grajijanczių; toliaus nešerės, cigaru stowykles, Szweciu bitutai, potograpiju alburnai, rąšmo pataisai, pirštiniu skrynutes, gromatiu apšuntintojai, twetku wozes, cigarinyczios, tabakinyczios, darbo stalai, plectos, pywo stiklai, krases t. t. wiskas su muzike. Wisados, ta naujanšia ir geriausia, ipa ezei tas kaledu dowanoms tinka, prisišiuo

J. H. Helleris, Berne

(Szwecijoje).

Tik staczei pasirašydinant už tikrybe užstom; iliustruoti preciu raistai juocziami frankerutai.

nuowuogsi suma

nuwad 9881 ojjadu '08 m

niš ojjaduwau nu nišiw ojjad

nišiw davi nuwad 000 ojjad

nišiw nišiw nišiw 001

Lietuwiniškai ušprabomi, ant naujojo

metu bertainio apšiteliuti, kas nebele

išeinantiji

Niamuno Sarga.

Wisi puštai, gromatnešei ir pati laik

rafczio spauštūwe priima apšiteliamimus

už 35 pf. su atnešimu i namus 50 pf.

ant bertainio meto.

Rebyste „Niamuno Sarga“.

Mainz. (Rheinansicht.)

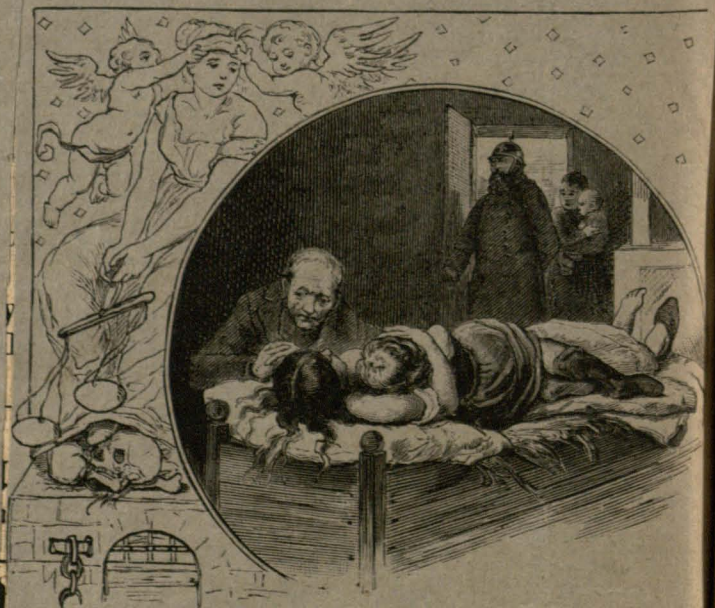
18.0000

Köln. (Rheinansicht.)

Vernichtung der Armee Hicks Paschas.

Das Wiedersehen.

Syberto
ipauštuweje.

2011 10/11/11
bra gaunami

J. Syberto ipauštuweje
Ragainėje.

Išleidyta ir už redyktę atsako J. Sybertas Ragainėje.

Statybina ir spauzdina J. Sybertas Ragainėje.